

УДК 339.92(477:560):061.1ЄС
DOI dx.doi.org/10.30970/vir.2018.45.0.9482

СТРАТЕГІЯ УКРАЇНСЬКО-ТУРЕЦЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Юрій Присяжнюк

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська 1, м. Львів, Україна, 79000, тел.(032) 239-41-32,
e-mail:yurprys@meta.ua*

Розглянуто головні завдання розвитку українсько-турецьких економічних відносин, спільне моделювання взаємовигідної інтегрованої стратегії подальшого співробітництва та реагування на зовнішні виклики і загрози для безпеки відносин на основі внутрішніх чинників соціально-економічного розвитку та зовнішніх глобальних та регіональних викликів євроінтеграції. Визначено що на основі взаємин українсько-турецького співробітництва, двосторонні відносини в умовах глобального конкурентного середовища повинні набути динамічності та багатогранності, що забезпечуватиме сталий розвиток та безпеку співробітництва.

Зазначено, що ЄС, незважаючи на події останніх років, та активізацію соціально-економічного розвитку країн азійського регіону, в найближчій середньостроковій перспективі залишатиметься важливим ринком для України та Турецької Республіки. Виходячи з економічних інтересів, євроінтеграційна політика й надалі буде важливою чинником при формуванні та реалізації зовнішньоекономічної стратегії. В ширшому розумінні, політика євроінтеграції залишається важливим геополітичним орієнтиром імплементації інституційних основ розвитку економіки. Активізація міжнародних відносин України в межах Чорноморського регіону як потенційно важливого та перспективного гравця актуалізує значення Турецької Республіки як стратегічно важливого партнера. Виявлені тенденції відносин між Україною та Турецькою Республікою в сучасних умовах гео економічних трансформацій в регіоні дають підстави стверджувати про висхідний характер та перспективу подальшого розвитку між цими державами.

Ключові слова: ЄС; глобалізація; інтеграція.

Ефективне використання економічного потенціалу України передбачає збалансоване та раціональне економічне співробітництво з країнами-сусідами Чорноморського регіону, передусім Турецькою Республікою, важливість партнерства з якою зумовлена, насамперед, спільністю геостратегічних інтересів вступу до ЄС, єдністю мети регіональної інтеграції, значним торговельно-економічним потенціалом.

Дослідження українсько-турецького співробітництва здійснювали вітчизняні науковці С. Василенко, О. Волович, Є. Габар, І. Грабинський, М. Гончар, В. Дергачова, І. Долгов, Ю. Кочубей, І. Максименко, О. Маначинський, О. Москалець, Б. Парахонський, В. Побережний, Н. Пророченко, Т. Стародуб, І. Турянський, М. Хмара, В. Шишкіна, котрі й окреслили проблеми позиціонування держав у регіоні та співробітництва в умовах розширення ЄС.

Метою статті є обґрунтування прикладних рекомендацій та засобів реалізації стратегічних пріоритетів українсько-турецьких економічних відносин у процесі регіональної інтеграції, а також дослідження основних напрямів українсько-турецьких економічних відносин на сучасному етапі, та домінуючі характеристики торгово-економічного співробітництва між країнами.

Геополітичний вектор стратегічного двостороннього економічного співробітництва з країнами – сусідами, а, можливо, і стратегічними партнерами, для Турецької Республіки полягає у виборі між запровадженою ще М. К. Ататюрком політикою «вестернізації» та політикою відновлення ролі в ісламському світі [2, с. 22]. Питання про відносини між Турецькою Республікою та Євросоюзом як і України та ЄС переживають процес повномасштабного переосмислення своєї зовнішньої політики. Критично оцінюючи двосторонні міжнародні відносини країн, можна стверджувати що турецька економічна дипломатія є ефективнішою через об'єктивні та суб'єктивні чинники впровадження зовнішньої політики з основними регіональними та глобальними гравцями: ЄС, США, арабськими, тюркськими, та країнами чорноморського регіону. Саме за цими геоекономічними векторами формується сучасна зовнішня політика Турецької Республіки і визначається економічна та політична значущість на стратегічну перспективу.

До важливих аналітичних матеріалів та концептуально стратегічних документів, у яких йдеться про модернізацію держави, зокрема про вдосконалення стратегії зовнішньої політики України, належать Стратегія сталого розвитку «Україна–2020» – документ, який визначає напрями та пріоритети розвитку України на період до 2020 року, щорічні Послання Президента України до Верховної Ради, проект Стратегії національної безпеки України «Україна в світі, що змінюється», аналітичні доповіді провідних науково-дослідних установ та дослідників України. Про важливість заходів удосконалення інститутів економіки та суспільства йдеться також у проекті «Модернізація України. Визначення пріоритетів реформ». Отже, створена доволі ґрунтовна аналітична база та сукупність пріоритетів і методів якісної трансформації структури вітчизняної економіки, хоча їхнє практичне застосування не отримало належного поширення.

Особливої ваги набуває завдання модернізації зовнішньої політики в контексті збільшення загрозливих тенденцій у світі, та зміцнення конкурентоспроможності нових економічних центрів світової економіки – Бразилії, Індії, КНР, Турецької Республіки, яка перша прийшла на допомогу Україні в її боротьбі з Російським агресором. В критичній ситуації для Української армії вчасно подала допомогу боеприпасами.

Зовнішньополітична стратегія України визначає позицію нашої країни в системі політичних відносин в Європейському регіоні, насамперед в євроінтеграційних процесах. Мова йде про євроінтеграцію як про модель розвитку з метою отримання членства в ЄС.

Складність євроінтеграції полягає в наближенні законодавства України до вимог ЄС та реалізації програм технічної підтримки. При цьому програмні

заходи подальшої співпраці не розглядаються [8, с. 6]. Подібна позиція, яка чіткіше відображається саме в робочих документах, а не офіційних дипломатичних заявах чи перемовинах останнього часу (грудень 2011 р., березень 2012 р.) під час парафування Угоди про всебічну та поглиблену зону вільної торгівлі між Україною та ЄС, відображається й у дослідженнях вітчизняних та зарубіжних науковців. Сьогодні вже можна сказати про значний прогрес у цьому напрямі, оскільки Україна отримала статус асоційованого члена ЄС після підписання Угоди в червні 2014 р., яка увійде в дію після ратифікації всіма урядами країн-членів ЄС та України. Однак говорити про повноцінну інтеграцію до інститутів ЄС говорити ще зарано.

Важливим аспектом співпраці з ЄС є інвестиційне співробітництво. Ефективність складної економіко-організаційної структури інвестиційного механізму ЄС визначається функціонуванням у рамках спільних політик країн-членів. Інвестиційний простір ЄС як механізм інтернаціоналізації виробництва та і капіталу є важливим інтегруючим чинником, що об'єднує всі країни-члени в єдиний транснаціональний промислово-виробничий комплекс [3, с. 7]. Отже, збільшення інвестицій з країн ЄС, які сьогодні є вкрай малі, стане інструментом інтеграції до ЄС.

Країни Чорноморського регіону не створили повноцінної економічної, політичної та соціальної структури, характерної для країн ЄС, і, відповідно, не демонструють стабільного розвитку. На думку деяких вчених, це вимагає модернізації, соціально-економічної та політико-адміністративної регіональної інфраструктури [4, с. 122]. Співробітництву в рамках ОЧЕС властива невідповідність комунікаційного та інформаційного забезпечення економічної діяльності, певна відчуженість: культурна, соціально-економічна [11, с. 27]. Загалом регіон є складною геоекономічною мегасистемою, загальна модернізація якої вимагає якісних трансформацій та застосування сучасних моделей багатостороннього економічного партнерства країн з взаємовигідною метою та завданнями, зміцнення економічної безпеки у ресурсному, часовому та просторовому вимірі. Раціональна модель стратегії економічного співробітництва в Чорноморському регіоні відповідає глобальній економічній інтеграції та забезпечує сталий і безпечний соціально-економічний розвиток країн-членів.

Перший посол України в Турецькій Республіці І. Турянський наголошував на проблемі нерозвиненості інституційної структури міждержавних відносин країн Чорноморського економічного союзу, що перешкоджає й активізації євроінтеграційного процесу [12, с. 139]. Вдосконалення інституційної інфраструктури сприяє двосторонньому співробітництву на основі критеріїв дієвості, ефективності, конкретизованості та цілеорієнтованості.

Враховуючи географічну близькість та історичну спорідненість з Турецькою Республікою, яка входить до країн «двадцятки» та є важливою економікою регіону, необхідно сформувати ефективну програму двосторонніх відносин з Турецькою Республікою як провідною країною Чорноморського регіону на основі інституційного підґрунтя довгострокових стратегічних відносин.

Україна та Турецька Республіка повинні успадкувати модель просторово-структурної інтеграції країн ЄС, яка для різних економічних систем є оптимальною моделлю, усунення диспропорцій у політичній, економічній, соціальній та інституційній сферах та одночасного забезпечення безпеки учасників співробітництва. За умови складності реалізації моделі системної інтеграції з ЄС, що пояснює «... диспаритетом соціально-економічного розвитку, неузгодженістю законодавства та політичними перешкодами, а також сучасною парадигмою регіональної політики ЄС» [7, с. 1], виникає потреба у розробці двосторонньої стратегії структурної інтеграції. Стратегія двостороннього економічного співробітництва між Україною та Турецькою Республікою передбачає вдосконалення інституційної основи, структурно-галузевої та політико-економічної інтеграції країн. Окрім того, активізація консолідованої співпраці між країнами в процесі євроінтеграції кожної з них прискорить перспективу майбутнього членства в ЄС. Для України важливо, що членство Турецької Республіки, яка має об'єктивно більше економіко-політичних підстав євроінтеграції, змінить усталену парадигму ЄС та трансформує її в розширений формат співробітництва [9, с. 44].

Аргументами вступу України та Турецької Республіки до ЄС, є: стратегічні, політичні, економічні та культурні [3, с. 102]. В геоекономічній та стратегічній системах Чорноморського регіону, який структурно пов'язує Схід і Захід, існують чинники політики країн, їхня роль та значущість, зокрема і в розвитку взаємовідносин з ЄС. Безперечно ці чинники впливають на позицію ЄС та є ключовими для формування подальшої трирівневої стратегії співробітництва «ЄС–Україна–Турецька Республіка». До цих чинників зачислимо: територіальний – (територія обох країн сягає 1 387 км² і вони є найбільшими у Причорномор'ї після РФ (для порівняння, площа території ЄС становить 4 324 км²); демографічний – чисельність населення країн дорівнює понад 108 млн осіб, а ЄС – 499 млн; релігійна орієнтація населення – переважно християнство в Україні (православ'я) та іслам у Турецькій Республіці, а в країнах ЄС – переважно християнство (римо-католицизм, протестантство та православ'я); військовий потенціал – українські збройні сили – понад 190 тис. осіб, турецька армія за чисельністю є другою в НАТО – понад 1,3 млн осіб; розгалужена енергетична інфраструктура, що сполучає російські, середньоазійські та каспійські енергоресурси з європейським ринком; провідні позиції в ОЧЕС; потужний ресурсний потенціал. Отже, перспектива вступу до ЄС позначиться на стратегії розвитку ЄС, його вагомості в територіальному, ресурсному та економічному вимірі, а також на Спільній політиці ЄС.

Важливо врахувати, що обидві країни займають особливе місце у Європі, що й відображається у певних інституційних зрушеннях. Так, 27 червня 2014 р. у місці Брюссель на саміті ЄС відбулося підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, включаючи створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ЗВТ+). Подібна угода, яка є чинною для Турецької Республіки з 1963 р. після подання заявки на асоціативне членство в Європейському Економічному Союзі (ЄЕС, 1959 р.), як документ Ankara Agreement [13], згідно з

якою проголошено про можливість приєднання Турецької Республіки до Митного союзу з ЄС та вступу до ЄЕС.

Турецька Республіка почала формувати євроінтеграційний процес ще в середині ХХ ст. в період зародження ідеї та становлення «єдиної Європи». Крім отримання асоціативного членства, Анкарський договір обумовлює перспективу створення митного союзу між сторонами. Втім 80-ті роки минулого століття позначились зменшенням активності у співробітництві між Турецькою Республікою та ЄС у зв'язку з військовим переворотом 12 вересня 1980 р.

Турецька Республіка 1987 р. подала заявку на повноцінне членство в ЄЕС. Важливим етапом в історії співробітництва сторін стає 1995 р., коли Турецька Республіка остаточно приєдналась до Митного союзу з ЄС. У 1997 р. на Люксембурзькому саміті за Турецькою Республікою визнають повноцінне право включення до ЄС, а 1999 р. на Гельсінкському саміті Турецьку Республіку визнано як країну-кандидата на вступ до ЄС на рівних правах за іншими країнами. У продовж 2000–2001 рр. здійснено адаптацію інституційного базису до стандартів ЄС, зокрема прийнято Дорожню карту, Національний План адаптації до ЄС (Спільного доробку), продовжується процес адаптування національної економіки до Копенгагенських критеріїв. І лише 2004 р. інстанції ЄС офіційно дали згоду на початок переговорного процесу.

За 2005–2010 рр. прийнято окремі розділи співпраці ЄС для Турецької Республіки. Отже, на сучасному етапі аналіз інституційного забезпечення відносин ЄС з Турецькою Республікою підтверджує формальну перспективу отримання членства у ЄС. Однак фактично це питання є складнішим, адже у випадку вступу до ЄС Турецька Республіка з населенням майже 75 млн осіб посяде друге місце після ФРН за чисельністю депутатів в Європарламенті. Існуюча тенденція дає підстави припускати, що 2020 року населення Турецької Республіки збільшиться на стільки, що вона посяде перше місце за кількістю представників у Парламенті ЄС, що однозначно позначиться на політиці Спільноти. Саме це викликає побоювання у колишнього президента Франції та одного з розробників конституції ЄС – В. Ж. д'Естена, який виступає проти прийняття Турецької Республіки до лав ЄС.

У співробітництві ЄС з Україною відсутній такий структурований та послідовний характер, як з Турецькою Республікою. Перший документ, який започаткував партнерство між Україною та ЄС – це Угода про партнерство та співробітництво, чинний з 1998 р і підписаний 1994 р. Основними напрямками співпраці визначено: енергетику, торгівлю та інвестиції; юстицію та внутрішні справи; наближення законодавства України до законодавства ЄС; охорону довкілля; транспортну сферу; транскордонне співробітництво; співпрацю у сфері науки, технологій та космосу [10]. Ця Угода слугувала основою прийняття 2005 р. Плану дій Україна–ЄС, нового документа, який визначив напрями і форми поступової економічної інтеграції та поглиблення політичного співробітництва. Сторонами погоджено умови інтенсифікації політичних, безпекових, економічних, законодавчих та культурних відносин, імплементація

яких стане основою для подальшої інтеграції України до європейських економічних та соціальних структур [7].

Ретроспективний аналіз взаємовідносин з ЄС актуалізує для України та Турецької Республіки важливість завдання в процесі євроінтеграції не фактичного вступу до Спільноти, а поступової інтеграції в політико-економічні, науково-освітні та гуманітарні сфери, передусім за умов передкризового стану розвитку економіки ЄС через спадні тенденції розвитку економік окремих країн ЄС. Існують деякі бар'єри на шляху євроінтеграційного процесу, особливо економічні (потреба у фінансових ресурсах для модернізації промислових галузей відповідно до європейських вимог) та інституційні (неготовність до виділення додаткової кількості пропорційних місць для представників України та Турецької Республіки), потребують глибинних трансформацій як з боку ЄС, так і з боку країн-претендентів [1, с. 33–34].

Отже, необхідною та достатньою умовою стратегічного партнерства в українсько-турецьких відносинах доцільно розглядати як просторово-структурну модель триангулярного партнерства «Україна–Турецька Республіка–ЄС». Першочерговим завданням реалізації такої моделі на рівні двостороннього співробітництва є формування інституційного базису партнерських відносин у процесі євроінтеграції. Модернізація інституційного базису відносин полягає у приведенні двостороннього партнерства відповідно до Маастрихтських та Копенгагенських критеріїв для конвергенції національних макросистем між Україною і Турецькою Республікою з Європейським Союзом.

Саме модель структурної інтеграції є раціонально доцільною для українсько-турецького співробітництва з урахуванням досвіду країн ЄС та визначення конкретної і ресурсно забезпеченої стратегічної мети. Основними завданнями таких організацій і установ вважаємо:

- усунення бар'єрів та сприяння співробітництву державних і економічних суб'єктів;
- двосторонній обмін досвідом та інформацією з проведення масштабних пілотних економічних програм та проектів;
- взаємне стажування адміністративного та керівного персоналу;
- стимулювання реалізації науково-технологічного, культурного та освітнього співробітництва;
- постійний моніторинг реалізації спільних проектів і дослідження форм та методів багаторівневого двостороннього співробітництва.

Україна налагоджує партнерство з Турецькою Республікою на основі досвіду країн ЄС, спільні політики якого спрямовані на подолання диференціації рівнів економічного розвитку різних країн і регіонів, досягнення балансу і цілісності системи регіонального утворення. Існуючі асиметрії глобального розвитку внаслідок неефективної неоліберальної політики країн-лідерів потребують гармонізації національних економічних політик [9, с. 36–38]. Відсутність центрального «ядра» Чорноморського гео економічного регіону за умов зовнішніх впливів вимагає створення спільних регіональних інститутів на двота багатосторонньому рівнях для вирішення спільних проблем соціально-

економічного розвитку. Це сприятиме створенню моделі регіонального розвитку в басейні Чорного моря як важливої передумови інтегральної безпеки та самоідентифікації регіону.

Активізація формування українсько-турецької економічної асоціації (Україна–Турецька Республіка), базована на виробничій та науково-технологічній кооперації, потребує спільної системи науково-технологічних кластерів та виробничих мереж, створення прибережних економічних зон, реалізації науково-освітніх та інноваційних проектів та програм. Загалом це забезпечує:

- спільне використання сукупного фінансового та інтелектуального науково-технологічного капіталу;
- ефективне використання спільних ресурсів і факторних конкурентних переваг за рахунок ефекту масштабу;
- розширення ринкового простору та узгоджений розподіл ресурсів;
- покращення якості конкурентного середовища регіону;
- посилення відповідальності за остаточні ефекти і розподіл ризиків;
- активізацію реальної економіки, диверсифікацію її виробництва, створення нових робочих місць.

Отже, головною стратегією двостороннього соціально-економічного розвитку є орієнтація на науково-технологічну, екологічну та економічну безпеку особистості, району, галузі, регіону і держави. Зважаючи на використання положення теорії національної конкурентоспроможності [14], двостороння стратегія українсько-турецького розвитку зорієнтована на використання природних набутих факторних переваг. Модернізація інституційного та організаційно-економічного забезпечення безпеки українсько-турецьких відносин сприятиме зменшенню вразливості та залежності від зовнішніх чинників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Варбанець П.* Україна та Туреччина на шляху до ЄС: основні проблеми євроінтеграційного процесу та перспективи їх подолання / Варбанець П. // Українсько-турецькі відносини: стан і перспективи розвитку: матеріали міжнародної конференції / за ред. М. О. Воротнюк. – Одеса : 2006. – 152 с. – С. 33–34.
2. *Волович О. О.* Між Сходом і Заходом: Туреччина на європейсько-азійському роздоріжжі / Волович О. О. // Політика і час. – 1997. – № 8. – С. 22–26.
3. *Воротнюк М. О.* Європейська інтеграція Туреччини та України: порівняльний аналіз / Воротнюк М. О. // Актуальні проблеми реалізації Плану дій Україна–ЄС : зб. статей за результатами науково-прикладної конференції 9 лютого 2007 року, м. Одеса / за ред. В. М. Кривцової, Д. В. Ягунова // ОРІДУ НАДУ при Президентіві України. – Одеса : Фенікс, 2007. – С. 101–112.
4. *Головаш Б. Е.* Інвестиційний механізм інтеграції України в європейський простір : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук: спец. 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини / Б.Е. Головаш. – Тернопіль, 2010. – 20 с.
5. *Жангожа Р.* Региональные организации в Черноморском регионе (ГУАМ, ОЧЕС, ПАЧЕС, Черноморский клуб) как фактор оптимизации торговых и экономических отношений в контексте европейской интеграции / Жангожа Р. // Політика України у Чорноморсько-Каспійському регіоні у контексті Європейського Союзу: від взаємодії до співпраці : зб. мат-в МНК (Одеса, 17–18 липня

2008 р.) / РФ НІСД у м. Одесі. – РП Фонду ім. Ф. Еберта в Україні та Білорусі / за заг. ред. О. О. Воловича. – Одеса : Фенікс, 2008. – 256 с. – С. 121–137.

6. Засадко В. В. Структурна економічна інтеграція прикордонних регіонів України, Білорусі та Польщі в процесі розширення ЄС : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук: спец. 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини / В. В. Засадко. – Тернопіль, 2010. – 19 с.

7. План дій Україна – ЄС [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_693.

8. Робочий звіт персоналу Комісії. Європейська політика сусідства. Країновий звіт. Україна. – {COM (2004) 373 final}. – Брюссель, 12.5.2004. – SEC (2004) 566. – 30 с.

9. Спільний європейський економічний простір: гармонізація мегарегіональних суперечностей : монографія / За заг. редакцією Д. Г. Лук'яненка, В. І. Чужикова. – Київ : КНЕУ, 2007. – 544 с.

10. Угода про партнерство та співробітництво між Україною та Європейським Співтовариством та їх державами-членами / законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_012.

11. Турянський І. Роль ОЧЕС та ПАЧЕС у співпраці Чорноморських держав з Європейським Союзом / Турянський І. // Політика України у Чорноморсько-Каспійському регіоні у контексті Європейського Союзу: від взаємодії до співпраці : зб. мат-лів МНК (Одеса, 17–18 липня 2008 р.) // РФ НІСД у м. Одесі. – РП Фонду ім. Ф. Еберта в Україні та Білорусі / За заг. ред. О. О. Воловича. – Одеса : Фенікс, 2008. – 256 с. – 137–140.

12. Хаджинов І. Сотрудничество Украины и Турции в рамках ОЧЭС / Хаджинов И. // Українсько-турецькі відносини: стан та перспективи розвитку : матеріали міжнародної конференції / за ред. М. О. Воротнюк. – Одеса : 2006. – 152 с. – С. 26–33.

13. Agreement establishing an Association between the European Economic Community and Turkey (signed at Ankara, 12 September 1963) / Official Journal of the European Communities: <http://ptas.mcgill.ca/Agreements%20pdfs/Ankara%20agreement.pdf>.

14. Michael E. Porter. Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors / Michael E. Porter. – The Free Press, 1998. New York London Toronto Sydney Singapore. – 397 p.

Стаття надійшла до редколегії 10.06.2018

Прийнята до друку 01.09.2018

STRATEGY OF UKRAINIAN-TURKISH ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE CONDITIONS OF DEVELOPMENT OF EURO-INTEGRATION

Yuriy Prysiazhniuk

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000, tel. (032) 239-41-32,
e-mail: yurprys@meta.ua*

The main tasks of the development of Ukrainian-Turkish economic relations, the joint modeling of a mutually beneficial integrated strategy for further cooperation and response to external challenges and threats to the security of relations based on internal factors of socio-economic development and external global and regional challenges of European integration are considered. It is determined that on the basis of the relations between Ukrainian-Turkish cooperation, bilateral relations in the conditions of the global competitive environment should become dynamic and multifaceted, which will ensure sustainable development and security of cooperation.

It is noted that despite the events of recent years – the recession in European markets and the revitalization of the socio-economic development of the Asian region, the EU will remain an important market for Ukraine and the Turkish Republic in the short-run medium-term. Based on economic interests, European integration policy will continue to be important in shaping and implementing the foreign economic strategy. In a broader sense, the policy of European integration remains an important geopolitical benchmark for the implementation of the institutional foundations of economic development.

Activation of the international relations of Ukraine within the Black Sea region as a potentially important and promising player updates the importance of the Republic of Turkey as a strategic and important partner. The revealed tendencies of relations between Ukraine and the Republic of Turkey in the current conditions of geoeconomic transformations in the region give grounds to assert the upward character and prospect of further development between these states.

Key words: EU; globalization; integration.